



درس ۱۲ ۱۳ ۱۴
تاریخ معاصر پایه یازدهم

محمدرضا شاه پهلوی

۶) ملی شدن نفت ایران به همت مجلس و مصدق

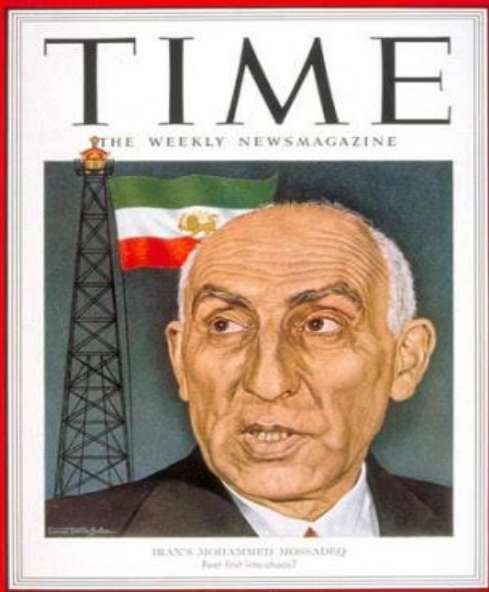
چه زمینه هایی باعث ملی شدن نفت شد؟

محمد ساعد که نخست وزیر بود قصد داشت قرارداد الحاقی به قرارداد ۱۹۳۳ که دوره ی رضاشاه امضا شده بود اضافه کند که مجلس قبول نکرد.

رزم آرا که بعدا نخست وزیر شد خواست پیشنهاد جدیدی بجای قرارداد الحاقی به مجلس ارائه دهد و علاوه بر آن روحیه ملی را تحقیر کرد و معتقد بود ملی کردن صنعت نفت خیانت است توسط خلیل طهماسبی از اعضای فداییان اسلام به قتل رسید. حسین علاء نخست وزیر بعدی بود و او انتخاب شد که مانع اجرای ملی شدن صنعت نفت گردد که در تاریخ ۲۹ اسفند ۱۳۲۹ تأیید شده بود و برای آرام کردن اوضاع

حکومت نظامی اعلام کرد ولی موفق نشد و استعفا داد





۷) نخست وزیری دکتر محمد مصدق

الف) دوره اول نخست وزیری دکتر محمد مصدق

با این شرط مصدق نخست وزیر شده که کامل قانون ملی شدن نفت اجرا گردد و اقدامات زیر انجام

داد:

۱- تقویت وحدت ملی

۲- کنار گذاشتن شرکت نفت انگلیس از ایران (کارشناسان خارجی هم در پی این اقدام استعفا

دادند مصدق کوشید از کشورهای هلند و آمریکا کمک بگیرد که بدلیل نفوذ انگلیس موفق نشد)

۳- مقاومت در برابر تهدیدات انگلیس (آیت الله کاشانی در برابر تهدید انگلیس به کمک مصدق

آمد.)

۴- دفاع از ایران در دادگاه های لاهه و سازمان ملل در پی شکایت انگلیس

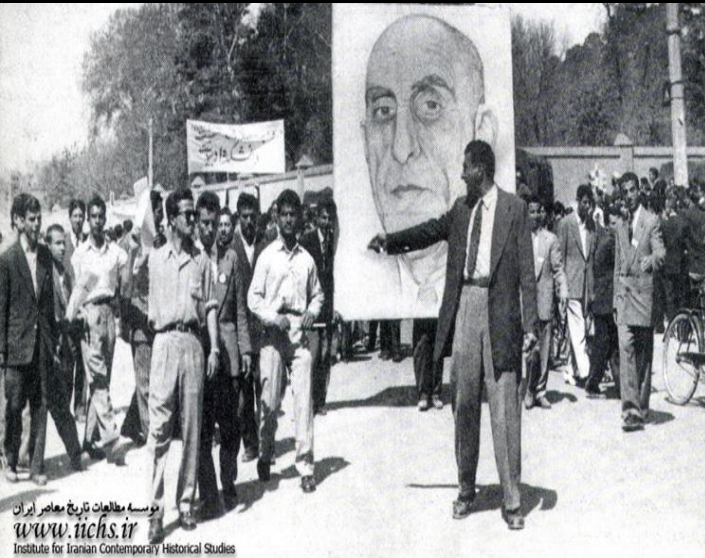
۵- فروش اوراق قرضه برای جبران در آمد دولت

۶- درخواست پست وزارت جنگ علاوه بر نخست وزیری از شاه برای مقابله با مخالفان داخلی (شاه

نپذیرفت و مصدق استعفا کرد و قوام السلطنه جایگزین شد و شروع به تهدید طرفداران ملی شدن

نفت کرد به دلیل قیام ۳۰ تیر مردم ، شاه بار دیگر با نخست وزیری مصدق موافقت کرد)





موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران
www.tichs.ir
Institute for Iranian Contemporary Historical Studies



ب) دوره دوم نخست وزیری دکتر محمد مصدق

مصدق نخست وزیر و وزیر جنگ شد و آیت الله کاشانی هم به ریاست مجلس رسید ولی توطئه ها باعث ایجاد تفرقه بین این دو شد.

آمریکا و انگلیس با حمایت از فضل الله زاهدی، شاه را متقاعد کردند مصدق را برکنار کند. مصدق نپذیرفت و شاه از ایران خارج و به رم رفت. کودتاگران با حمایت انگلیس و آمریکا در ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ موفق شدند و مصدق بازداشت شد و شاه برگشت ولی درحالیکه سلطنت خود را وام دار انگلیس و آمریکا بود.

سوال: چرا مردم مانند قیام ۳۰ تیر از مصدق حمایت نکردند؟

۱- تفرقه بدلیل توطئه خارجی ۲- ایجاد اختلافات بین سران نهضت

۳- بی کفایتی بعضی از اعضای کابینه مصدق

سوال: مردم ایران پس از شهریور ۱۳۲۰ و خروج رضاشاه دنبال چه بودند و چرا نتیجه نگرفتند؟

۱- جلوگیری از بازگشت دیکتاتوری پهلوی ۲- کوتاه کردن دست استعمار

همانند دوره دوم مشروطه بدلیل دسیسه بیگانه، اختلافات داخلی و نبود رهبری مقتدر به نتیجه

نرسید.



ژنرال آیزنهاور (۲۹ نوامبر ۱۹۵۲)

کمان نمی گم منطقه ای مهمتر از ایران روی نقشه جغرافیایی جهان وجود داشته باشد، ایران هم دارای نفت است و هم در چهار راه جهان واقع شده است.

نباید وضعیتی پیش آید که ایران به گذشته دور خود بازگردد و بگ قدرت نظامی شود، وای به وقتی که مبلناریسم ایرانی زنده شود؛ بروید تاریخ این کشور را بخوانید تا متوجه حرف من بشوید.



سوال: پیامدهای کودتای ۲۸ مرداد علیه مصدق برای مردم ایران چه بود؟

- ۱- سلطه ۲۵ ساله آمریکا ۲- غارت نفت و سرمایه های ملی ۳- بازگشت دوباره دیکتاتوری ۴- اعدام مخالفین و ایجاد اختناق

سوال: عوامل خارجی کودتا چه بود؟

- ۱- آمریکا (ابتدا حمایت مصدق ولی سپس میانجیگر بین ایران و انگلیس شدند و در آخر بدلیل اینکه انگلیسی ها به آمریکاییها قول دادند در منابع نفت ایران آنها را سهم کنند و خطر کمونیزم و حزب توده و به قدرت رسیدن آن را بزرگ جلوه دادند آمریکا قصد براندازی مصدق را کرد و سازمان جاسوسی آمریکا (سیا) اقدامات زیر را انجام داد:
جنگ روانی علیه مصدق - فرستادن روزولت و تبارنی با نظامیان ایران علیه مصدق - مصدق را غاصب و کودتاچی جا زدند بین مردم - جمع آوری اراذل برای ایجاد آشوب)
- ۲- انگلیس (تحریم خرید نفت ایران و تهدید شرکت های خریدار نفت ایران، دولت مصدق را ضعیف کرد)
- ۳- شوروی (عدم پرداخت بدهی های خود بخاطر اشغال ایران)

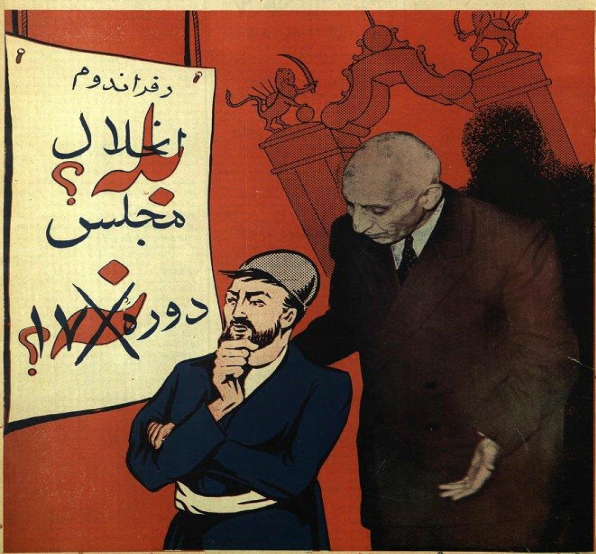
سوال: عوامل داخلی کودتا چه بود؟



www.ichs.ir
Institute for Iranian Contemporary Historical Studies



مازندران، سال چهارم، خرداد ۱۳۷۵، شماره ۶



۱- حزب توده (با وجود تشکیلات نظامی در برابر کودتاچیان واکنشی نشان ندادند)
۲- شبکه بدامن (توسط انگلیس درست شده بود و اقداماتی از جمله ایجاد اختلاف بین مصدق و

آیت الله کاشانی انجام داد)

۳- شاه و درباریان (ص ۱۲۷)

۴- مطبوعات (ص ۱۲۷)

۵- اشتباه مصدق در انحلال مجلس دوره هفدهم (مصدق به بهانه نفوذ بیگانه در مجلس هفدهم

آنها منحل کرد که به استفاده کودتاچیان انجامید)

۶- اعتماد بیش از حد به آمریکاییها (ص ۱۲۸)

۷- جداسدن مصدق از روحانیت (به آیت الله کاشانی نامه تنیدی نوشت و خواست در مسائل

سیاسی دخالت نکنند)

در باب کنفرانس

آمادگی و تسلط ۱

صحیح ادا کردن ۱

ارتباط چشمی ۱

زبان بدن ۱

مدیریت زمان و سازماندهی مطالب ۱